

گزینه‌های بد بایدن برای ایران

نشنال اینترست ۳۰ سپتامبر

نویسنده: گرگ پریدی عضو ارشد بخش خاورمیانه در اندیشکده «مرکز منافع ملی» آمریکا در وبگاه «نشنال اینترست»

مترجم: الهام شیرزاده

متأسفانه ایران اکنون یک کشور آستانه هسته‌ای است و کاخ سفید شروع به پذیرش این واقعیت کرده است.

به دنبال تبادل زندانیان که هفته گذشته بین ایالات متحده و ایران پس از انتقال ۶ میلیارد دلار از درآمد نفتی ایران انجام شد، منتقدان دولت بار دیگر مخالفت خود را با معامله با دولت فعلی ایران ابراز کردند. علاوه بر شروط تأیید شده توافق مبادله زندانیان و انتقال دارایی‌ها، در ماه‌های اخیر همچنین مشخص شده است که تلاش‌های گسترده‌تری برای تشویق ایران به کاهش سرعت برنامه غنی‌سازی اورانیوم و کاهش تنش‌ها در خاورمیانه در جریان است. هدف از این کار ایجاد "تفاهمات" غیررسمی با ایران از طریق ترکیبی از "خط قرمزهای" ایالات متحده و کاهش آشکار تحریم‌ها که صادرات نفت ایران را هدف قرار می‌دهد، به جای مذاکره برای توافق رسمی است؛ توافق رسمی که اگر حاصل شود مشمول بررسی کنگره بر اساس قانون بررسی توافق هسته‌ای ایران (قانون اینارا) خواهد بود. این رویکرد حمایت علنی کمی در میان طبقه سیاسی هر یک از این حزب در واشنگتن خواهد داشت؛ اما در فقدان هر گونه جایگزین‌های بهتر، (چنین وضعیتی) فرصتی را برای دولت بایدن برای جلوگیری از تشدید بحران با ایران و مقابله با تحرکات عربستان سعودی برای بالا بردن بهای نفت ایجاد می‌کند؛ هر یک از این دو اقدام می‌تواند تلاش بایدن برای انتخاب مجدد در سال ۲۰۲۴ را تضعیف کند.

تاکنون نتایج این تلاش روی مسیر هسته‌ای ایران نسبتاً کم اما مثبت بوده است. آخرین گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که اوایل سپتامبر قبل از نشست شورای حکام منتشر شد، نشان داد که آنها تولید اورانیوم با غلظت ۶۰ درصد خودشان را کاهش دادند... و برخی از مواد را رقیق کردند تا میزان ذخایر خودشان را کاهش دهند آنها همچنین سرعت نصب ساتیرفیوژهای پیشرفته را کاهش دادند. چنین اقداماتی اگر ایران غنی‌سازی اورانیوم در سطح نظامی را

انتخاب کند، باعث طولانی‌تر شدن "زمان گریز" نمی‌شود اما این توقف یک گام کاهش تنش است که در صورت ادامه، از یک بحران حاد جلوگیری می‌کند.

ایران همچنین به نیروهای نیابتی خود در عراق و سوریه دستور داده است تا حملات به پرسنل نظامی آمریکایی مستقر در آنجا را متوقف کنند؛ حملاتی که تا سال گذشته مکرر انجام می‌شد. بیش از چهار ماه است که چنین حوادثی (حملات به مواضع آمریکایی‌ها) در سوریه و بیش از یک سال در عراق رخ نداده است. در حالی که ایران همچنان با حضور ایالات متحده در آن کشورها مخالف است و می‌تواند تصمیم بگیرد که این اقدام را معکوس کند (دوباره دستور حملات نیروهای نیابتی خود به آمریکایی‌ها در منطقه را بدهد)، در حال حاضر یک منبع دیگری از تنش را که می‌تواند به بحران تبدیل شود، از بین می‌برد.

در فصل تابستان چشم‌پوشی‌های آمریکا در خصوص صادرات نفتی ایران به طور فزاینده‌ای آشکار شده است و نشان می‌دهد که ایالات متحده به صورت عمدی به سمت اجرای سهل‌انگارانه تحریم‌ها با هدف افزایش صادرات نفت ایران رفته است و این چشم‌پوشی‌های آمریکا این امکان را به وجود می‌آورد که حجم صادرات نفت و میعانات نفتی ایران افزایش یابد. سایت TankerTrackers.com گزارش داد که بارگیری صادرات نفت خام و میعانات گازی از مبدأ ایران در ماه اوت به طور متوسط ۱.۹ میلیون بشکه در روز بوده است که نسبت به ۱.۵ میلیون بشکه در روز در ماه مه و میانگین کل سال که کمتر از ۱ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۲۲ بوده است هم اکنون افزایش داشته است این در حالی است که وزارت امور خارجه رسماً این موضوع را رد کرده است. با توجه به اینکه یک تغییر سیاست رخ داده است، مقامات ایالات متحده در پس‌زمینه اذعان کرده‌اند که اجرای تحریم‌ها را با «ساده‌تر» دنبال کرده‌اند. منتقدان روابط دولت بایدن با ایران اما مطمئناً متوجه این تغییر شده‌اند.

این در حالی است که عربستان سعودی در ژوئن اعلام کرد که یک میلیون بشکه نفت در روز کاهش تولید یک‌جانبه خود را از ماه جولای آغاز کرده است، علاوه بر کاهش تولید به عنوان بخشی از چارچوب اوپک پلاس که اکنون حداقل تا پایان سال تمدید شده است. این حرکت غافلگیرکننده بود و نشان‌دهنده فشار بسیار تهاجمی برای با ثبات سازی بازار و حمایت از قیمت‌ها بود. از زمان اعلام عربستان سعودی، بهای نفت خام بیش از ۲۵ درصد افزایش یافته است و قیمت نفت برنت بالاتر از ۹۴ دلار است و پیش‌بینی خود اوپک کسری عرضه بزرگ ۳.۳ میلیون بشکه در روز برای سه‌ماهه چهارم سال ۲۰۲۳ را نشان می‌دهد. در حالی که دولت بایدن در حال پیگیری یک توافق چندوجهی برای

عادی‌سازی روابط بین عربستان سعودی و اسرائیل است که می‌تواند روابط آمریکا و عربستان را بهبود بخشد، هیچ نشانه‌ای وجود ندارد که سیاست تولید نفت عربستان بخشی از مذاکرات کنونی آمریکا و عربستان سعودی باشد. با توجه به اینکه تحلیلگران وال‌استریت دوباره در مورد پتانسیل نفت ۱۰۰ دلاری در هر بشکه صحبت می‌کنند و انتخابات ریاست جمهوری ایالات متحده در سال آینده در راه است، برای دولت بایدن اتخاذ (سیاست) اجرای سخت‌گیرانه‌تر علیه ایران را دست‌کم دشوار خواهد کرد.

هر چند تاکنون دولت بایدن درباره رایزنی‌های غیرمستقیم خودش با ایران سخنی نگفته و هیچ توافقی را درباره ارتباط صبر آشکار ایران در مورد غنی‌سازی و حملات نیروهای نیابتی در قبال بردباری آشکار ایالات متحده در قبال اجرای تحریم‌ها تأیید نکرده است. این موضوع، احتمالاً عامدانه است چرا که یک توافق رسمی باعث مطرح شدن قانون بازبینی توافق هسته‌ای ایران (اینارا) کنگره خواهد شد؛ موضوعی که بسیار چالش‌زا و با توجه به سال انتخاباتی کنونی، مسئله‌ای حزبی خواهد شد. همچنین نشان‌دهنده آن چیزی است که به نظر می‌رسد روی آن توافق شده است در مقایسه با هر گونه پیگیری رسمی و قابل قبول برجام که احتمال آن بسیار محدود است.

هر چند تاکنون تلاش‌های میانجیگران قطر و عمان برای تقویت این تلاش‌ها ادامه دارد. با این حال، بعید است که پیش از انتخابات نوامبر ۲۰۲۴ آمریکا شاهد توافق رسمی با ایران باشیم. تلاش‌های مهندسی شده برای ترتیب دادن حداقل یک مرآده غیرمستقیم بین ایالات متحده و ایران طی نشست هفته گذشته مجمع عمومی سازمان ملل در نیویورک ظاهراً ناموفق بوده است. حسین امیرعبداللّه‌یان وزیر امور خارجه ایران اخیراً به احتمال آغاز مجدد مذاکرات با میانجیگری اروپا با آمریکا اشاره کرد مذاکراتی که در سپتامبر ۲۰۲۲ متوقف شد، اما این بعید به نظر می‌رسد. ایالات متحده تصریح کرده است که پنجره بازگشت به برجام بسته شده است و با نزدیک شدن به پایان دوره اول ریاست جمهوری جو بایدن، درخواست‌های ایران برای "تضمین‌های" ایالات متحده در آن زمان بسیار دور از ذهن به نظر می‌رسد.

در حال حاضر، تلاش برای جلوگیری از فاجعه در کوتاه‌مدت بهترین گزینه موجود است. این موضوع، رضایت‌بخش نیست اما با توجه به محدودیت‌هایی که آنها با آن مواجه هستند، از جمله از دست رفتن اعتبار ایالات متحده در نتیجه خروج رئیس‌جمهور ترامپ از برجام در حالی که ایران به آن توافق پایبند بوده است، اگر دولت بایدن واقعاً ایران را از

یک مسیر اتمی شدن هسته‌ای دور کرده باشد؛ مسیری که به سرعت به بحران منتهی می‌شود، (دولت بایدن) شایسته دریافت اعتبار و تحسین است.

اگر رئیس‌جمهور بایدن مجدداً در انتخابات پیروز شود، ممکن است فضا برای مذاکرات مجدد در مورد (توافق) دائمی‌تر وجود داشته باشد. احتمالاً بایدن در دور دوم (ریاست جمهوری)، نگرانی‌های تهران را در مورد لغو مجدد توافق از سوی واشنگتن کاهش دهد. با این حال، بعید است که دولت بایدن بتواند ایران را وادار کند که برنامه هسته‌ای خود را به سطوح ابتدای برجام بازگرداند، چه رسد به تمدید برخی از مفادهایی که ایالات متحده به آن امیدوار بود چیزی که در ابتدا آمریکا از آن به معامله طولانی‌تر و قوی‌تر یاد می‌کرد.

متأسفانه ایران هم اکنون یک کشور در آستانه هسته‌ای شدن است، جایگاهی که حتی با درگیری نظامی هم امکان معکوس کردن و به عقب راندن دائمی آن و یا تغییر همیشگی آن وجود ندارد. تمرکز باید روی یک دستورکار معقولانه برای توافق تکمیلی در دوره دوم ریاست جمهوری بایدن، روی احیای شفاف‌سازی و طولانی کردن زمان گریز اتمی ایران باشد تا به جهان اطمینان بیشتری بدهد مبنی بر اینکه ایران همچنان یک کشور در آستانه هسته‌ای شدن باقی بماند و به یک قدرت هسته‌ای (دارای سلاح اتمی) تبدیل نشود.